

# מבעד למסוה (שעורים בהסתכלות)



ועל מח  
מדברים עכ"ו  
שיו' ומשור'  
חמים הבריות  
אצלנו בכל  
מקום? — על

האכסכוטיבה החדשה ועל ה"טריאומף  
כירט" שלנו.

וכשיבוא יהודי למלו'יוו — כך  
מספרים ליעני הדור—יפגש על יד  
חדלת חוראשונה את סאקר ויאמרו לו  
בערבית "סאקר", כלומר: סגור!

בדלת השניה יקבלו את פניו  
באנגלית "סולר", כלומר: הכל נמכר!  
וכשיגיע לפתח השלישי יאמרו  
לו שיש ביהודית פשוטה...

ובמקום הלורד פלוטר — כך מר  
דיעים העתונים שלנו, כלומר: "דאר  
היום" ומעתיקו תהגון מת"א — יבוא  
אלינו נסיך הו'די' ועכשיו

יתקיים באמת הפסוק מהמגלה:  
מהודו ועד קיש...  
ומחמת שאנו עוסקים בגדולי  
הדור אספר לכם אנביאורחא מעשה

קטן זנאה "מהקונגרס", ששמעתי מפי  
יהודי חשוב שחזר מבזל.

ויצמן — כך הוא מספר לי —  
הציע איזו הצעה לפני הועדה המת'  
מדת ויצא לו כדרכו החוצה עד שיגמ'  
רו הוכוחים ותתקבל החלטה.

יצא אליו זלוטופולטקי בשעת הד'  
אספה ומסר לו כי שני חברים מתנגדים  
להצעתו.

— ובכן יהיו פחות שני יהודים  
"צוויי יודען"! אמר לו המנהיג בורגון.  
— הלילה לך, ירדי, ענה לו השני.

כי מה ישאר משמך "חיים" בלי שני  
"יודען"? (משמע בורגון גם שני יהוד'  
דים וגם שתי "יודים" שבאותיות  
א"ם)...

וכשעברתי לתומי ביום ראשון זה  
לפני מלון יו' והצאתי כדרכי, לתוך  
הפרוזדור נתגלה לפני מחזה נהדר.  
שערו בנפשכם: מנינים אחדים של  
צעירים יושבים מסובין על המדרגות  
כאדון בבית מרתפו. סרוחים ושכובין  
למחצה כאותם הקבצנים בהצגת  
"מישיח בן יוסף".

מתחלה חשבתי כי אלה הם  
מפ"סים ואולם מפי תלמידי שנמצאו  
על הכספים, כנהוג, נתברר לי כי זוהי  
המשלחה מת"א, שנשלחה הנח

מטעם מועצת פועלי יפו אחרי ההפי'  
גנה שהיתה שם כאת "מחוסרי עבודה"  
בת"א (המנהיגים שלהם נשארו בבית  
ושחו מרהוק ע"י השחרחוק).

ד' דובצ'ה בעל-הגוף טייל ארוכות  
וקצרות על המדרכה ושפשף את ידיו  
בנחת, שהזמין לו הקב"ה "חתיכת  
עבודה" מענינת, ליכינו חתם-סופר

שלנו בבגדי השרד שלו ולשמאלו הבור'  
לשת מלשכה-דחשאי'ן, ולמולם בגן העיר  
ראיתי מנין שלם מבני עשרת השבטים  
שקיימו מצות "לישב בסוכה" עם לר'

לבים ואתרוגים בידיהם עם כל ארבעת  
המינים, כיהודי זיבנברגן, וחכו רק  
לנענועים...

אלא שאחב"י הם "נזלנים יהוד'  
דים": אנשי "המטלחת" שמו מצור על  
פרנסיה-החדש החדש שלנו ו"אסרה"

אותו במשרדו במלון יו' במשך ארבע  
שעות עד שבא הנשיא בכבודו ובעצמו  
ושחרר אותו מידם. היו עומדים עליו  
כל אותה שעה וכופין עליו הר כנגינת

עד שיאמרו: רוצה אני! (וכי היתה לו  
ברירה אחרת עם קבצנים מחוסרי-  
עבודה?) וה"מנין" שלנו בסוכה לא  
היה משנה אישפיו'ן ולא זזו ממקומם  
עד שיוצא ה"אסיר" לחפשי והכל  
נגמר ב"ה בשלום ובכי-טוב.

הם למהוסרי עבודה אלה, שהם יכולים  
לתבע ב פ ה ו ב י ד את פתי'  
הלחם העלובה; מה יעשו מאות היהוד'  
דיב, הענינים ה צ נ ו ע י ם.

בעלי-הכתיים האמידים שירדו מנכסיהם  
ונתרוששו בתוך ארמונותיהם בת"א  
והם מחוסרי פרנסה ומתביישים לפשט  
יד ולפתח פה ומאספים להם — כפי

שמסרו לי יודעי דבר כהל אביב —  
להם בצנעא משבת לשבת?...

ואתם הלא קראתם בודאי את כל  
פרשת ההפגנה בתל-אביב ואת כל  
פרטי הטרור. הגדול שהיה שם ואולם  
ברי לי כי את העיקר לא שמעתם ולא

קראתם בעתוני ת"א  
כשעמד אחד ממנהיגיהם ונאם לפני  
המפגינים אמר להם מתוך התלהבות:

— "חברים! נסו-נא להקיף את בתי  
ה ב ו ר ג נ י ם ותראו שיהיה כסף!"  
אני לא הייתי בשעת מעשה וקשה  
קצת להאמין, ובכ"ז עבר הענין הפעם

בשלום ובלי "בדיקות" לעת-עתה."  
ואולם העיקר שכחתי לספר לכם.  
ביום הראשון של "המשלחת" מת"א  
במלון יו', בשעת המשא והמתן ביניהם  
ובין האכסכוטיבה בדבר הסיוע לכחוס'  
די עבודה נגש אלי חלוץ אחד וזוגיש  
לי פתקא קטנה ובה כתוב כי "סאקר"  
בגימטריא: ח ו ס ר ע ב ו ד ה י ם

ועדין אינכם מאמינים, רבותי,  
בגימטריאות ובנוטריקון!

שוטמתי בשבוע זה ברחובות ת"א  
והסתכלתי בלא מסוה לכל סביבותי  
והנה בעברי ברחוב אחר-העם לא רחוק

מהגמנסיה נגלו לנגד עיני המטה נערים  
בגיל חמש עשרה ויש עשרה שנה,  
כשהם הולכים שלובי יד וזרוע ועושים  
שר ש ר ת לרוחב כל המדרכה. מתוך

קלסתר פניהם ודבורם-ניכר' היה כי  
אלה מתלמידי בתי הספר שלנו. והנה  
בא לקראתם יהודי זקן ונכבד מו' י—ץ

והילדים הולכים לפניו קשורים ואחוזים  
זב"ו ולא התירו חלילה את ידיהם  
לפנות לו דרך ביניהם. נשארתי עומד  
על מקומי כדי לראות מה יהא סופו של

דבר?  
בקש הישיש בנימוס ובניחותא  
מאת הנערים לפתח את הדרך לפניו,  
ואולם הם לא נעו ולא זעו והגדול

שבחבורה ענה לו בחוצפה:  
— "האם אין לך מקום שם?"  
בחורותי באצבעו על הכביש.  
חזקן ירד במהילה מן המדרכה  
אל הכביש ועשה דרכו בין המכוניות  
שרצו למלון פלטי'ן, וה"חמישיה" הקי'  
טנה שלנו המשיכה את דרכה והלכה  
קומטיות בנצחון על המדרכה.

ונזכרתי מאמר הו"ל: אשרי הדור  
שהגדולים נשמעים לקטנים, והוקנים  
נכנעים לילדים. אשרי הדור שחנכו

ב"שמך-ק"י! לפי גודל ה ח ו צ ם ה  
שבדורנו הגיע זמנו של משיח בארצנו.

והנה בעברי ברחוב אחר-העם לא רחוק  
מהגמנסיה נגלו לנגד עיני המטה נערים  
בגיל חמש עשרה ויש עשרה שנה,  
כשהם הולכים שלובי יד וזרוע ועושים

שר ש ר ת לרוחב כל המדרכה. מתוך  
קלסתר פניהם ודבורם-ניכר' היה כי  
אלה מתלמידי בתי הספר שלנו. והנה  
בא לקראתם יהודי זקן ונכבד מו' י—ץ

והילדים הולכים לפניו קשורים ואחוזים  
זב"ו ולא התירו חלילה את ידיהם  
לפנות לו דרך ביניהם. נשארתי עומד  
על מקומי כדי לראות מה יהא סופו של

דבר?  
בקש הישיש בנימוס ובניחותא  
מאת הנערים לפתח את הדרך לפניו,  
ואולם הם לא נעו ולא זעו והגדול

שבחבורה ענה לו בחוצפה:  
— "האם אין לך מקום שם?"  
בחורותי באצבעו על הכביש.  
חזקן ירד במהילה מן המדרכה  
אל הכביש ועשה דרכו בין המכוניות  
שרצו למלון פלטי'ן, וה"חמישיה" הקי'  
טנה שלנו המשיכה את דרכה והלכה  
קומטיות בנצחון על המדרכה.

ירדתי לשכונות החסידים לראות בשמי'  
התם של אחב"י והנה הגיע לאזני קול  
שירה ע ר ב י ת. אמרתי בלבי:

האמנם גם בני דודנו כשתתפיים בשמי'  
התם של ישראל? עד שנגשתי לכוכה  
ולכיהכנ"ם של השכונה. הצצתי מבעד

לחרכים וראיתי בישיבה כה שלא דאתה  
שפהה על היב: חסידים ואנשי מעשה  
שהיו "בגילופין" כרקדים באמוקות של

אור בלומר בנרות קטנים שבידיהם,  
אחוזים ודבוקים זב"ו ויוצאים במחולות  
ה"דבקה" כפלחי הכפר להבדיל. כה

היו איטרים? ה"שגן" שבחבורה קרא  
בערבית: "רודו עלינא יא שאבאב!"  
והם עונים אחריו בערבית: "אלילה

שעלת סידנא!" והכלי זכר עיכדים  
ומנגנים נגוני חסידי'ם עליונים ויהודי  
אחד מהם, ר' יוסף, מרקד ככה לפני

הקל כרכו-שמעון-בן גמליאל בשעתו  
או כר' שבה, אביו של בעל הלוחות,  
שהוא מרקד מעת-לעת שלם לפני  
התורת במירון אצל רשב"י ורמבע"ג  
בטבריה. ובנות-ישראל חסודות וצעני'  
רים עומדים מעורבים ורואים בשמי'  
כה והנה יצתה בת קול בבית הכנסת  
האגודיסטי: "התקוה! כ-ל-שיר ערבית!  
התקוה!"  
וענת ה"שגן" הידוע בורגון: אצי'  
לנו אין שרים "התקוה"; את זה שרים

רה ה"יטח-שמוניקס!"...  
ובלכתי כשם שמעתי מרחוק בא'  
יורם של שערי הכפר: "רודו עלינא יא  
שאבאב!"—אלילה שעלת סידנא".

הלכתי לראות את "התקפות"  
בבית הכנסת אשר ב"מאה שערים"  
(לא זו של יהושלם עיה"ק!) אלא שם  
בתל אביב וראיתי כי סדנא דארעא

קדישא הד הוא.  
גם כאן עמד הנבאי על הנבמה  
יהודי ירושלמי למחצה, מנוהץ ומקושט

בקפוטתו של יוס' טוב וזקנו היפה  
עשוי למשמעי, — עומד הוא על הדוכן  
לפני ארון הקדש כמו ב"כאזאר" להב'  
דיל אלה הבדלות ומבריו על סחורתו

בזרנון ובקול רם: "פערציג טאלער דעם  
פויסיק אתה-יהודייסה!", בעברית ז"א:  
ארבעים גרוש בעד הפסוק "אתה

הראית!" והחון במזנכתו ובמטפתו  
הענודה לגרגרותיו מנעים זמירות ושר'  
בקול: "עו ז ר ד ל י ם: הושיעת  
נא!" עיד יותר כאשר במאה-שערים

שלנו בירושלם.  
משם הלכתי לראות את הרקודים  
של החלוצים ברחוב אלנבי במרכז בעלי'  
הכילאכה חוג גדול של יהודים ס ק י'  
ר נ י ם עמדו והביטו אל הרקודים  
וחשבו כ"א בלכם; בודאי ירעה

זוגתי שתחיה—אתה מכיר אותה, שהיא „אשת היל“—יעצתני להשיג איזו הלואה ולנסע לאמריקה (או כמו שאומרים אצלכם „אמריקתה“) ולהגיש את בקשתי ל„זיוניסטס אורגניזישן“ דחתם על טהרת הלשון האנגלית, וחוץ מזה להשתדל לדבר עברית אמריקאית: „בכפשה“, „תירח דבה“, וכדומה ולכתב „גח“ בשבע שגיאות—אולי יועיל זה. בקשתי שמוחה איפוא מלפניך, רבי ומורי, שתיעצני ברב הכמתך: (א) תיכנן אפשר להשיג בזמן הזה איזו הלואה להוצאות הדרך—רק להי ליכה במחלקת ג' כי בחזרה בטח ישלחוני במחלקת א' ואסע „קביץ“ דלוקס„ על חשבון הגביר. (ב) איד אפשר להתגנב לזמן קצר לאמריקה למרות הקוטה האדורה? (ג) עפ"י איזו מיתודיקה אפשר לאדם כיוני לסגל לו במשך זמן קצר „ידיעה קלה“ בעברית?

בטוח אני בטוב לבך ובחמתך הרבה שתיעצני לטוב לי וברכתני וברכת זוגתי תחיה—יש לה פה מפיך מר גליות—על ראשך תחול.

תלמידך המצפה לאמרי פיד,  
פ ג ק ז

כעת „מחוסר-עבודה“ לא עליכם ומחפש משרה, והנה פראתי בעתון אמריקני לועזי מודעה בזה: „להנהלה הציר נות בירושלם דרוש מנהל פנקסים כומחת המשכרת 50 ל"מ חוץ מהוספת משפחה. י ר י ע ה ק ל ה בעברית נהוצה.“

ואנכי עכר ותלמידך הנאמן, מלכך ידיעה רחבה במקצועי יש לי גם ידיעה הנונה בעברית וראוי הנני בלי ספק לאיצטלא זו והייתי מסתפק גם בפחות מ—50 ל"מ לחדש ובלי הוספת משפחה, אלא שהנני מחסס בדברי:

(א) מכיון שפרסמו את המודעה רק באמריקה ולא בא"י—משמע שדרוש דוקא אמריקאי, כלומר: „דובר אנגלית“ ואני אם כי אינני לקוי בלשון זו של עשרת השבטים ויודע אני גם לדבר וגם לכתב אנגלית, אבל „דובר אנגלית“ אינני. לא גרתי כעולם לא באנגליה ולא באמריקה ואף לא באפריקה הדרדית מית ואני „נייטיב“ פשוט ואמתי.

(ב) חוששני שמה התנאי של י ר י ע ה ק ל ה בעברית הוא תנאי בניינד ובני דאובן להוציא את מי שיוודע יותר מ„ידיעה קלה“, שחזקת עליו שהוא „שמנדיק“ ולא יצלה למד שרה חשובה ורבת ערך כזו. ביחוד אינו מסוגל לקבל 50 ל"מ לחדש עם הוספת משפחה.

מהוצאות קטנות לקבלת אִרְחִים (רפרונטציה בלעז) עוד חצי מאה, מלכך אלה מזומנים של „טנטיים“ מעין דיבידנדה של הרוחים לכל שנה — אמור מעתה: לא אלפים פונט אלא ארבעת אלפים פונט לשנה!

והיפה שבכל הדבר הזה הוא, כפי הנראה, שדרישתו זו תתמלא והוא ישיג את שלו וכל הטענות ומענות שלנו לא יועילו בבחינת „אמרו לאלהים!“ ועדיין מתאונן בוגרצוב על הבנק שלנו לפני הנשיא ותמימים מביאין ראיה ממשכרת הנשיא של גרמניה ה י נ ד נ ב ו ר נ בכבודו ובעצמו, שאין לו השנה אפילו לדרש את החצי מזה.

ועדיין באים ואימרים כי כל כספי הציונים נכנסים בארצנו לידי מנין של אנשים!...

• •

ולבסוף, כנהיג מכתב שקבלתי מאת תלמידי „הפנקסן“ בוו הלשון: סורי ורבי ר' עזמות שליט„א!

באתי בזה להרצות לפניך את צרת נפשי ומדי שיחי ולשאל עצה מפיך ובדאי לא תמנע הטוב ממני ותיעצני לטוב לי.

כידוע למעכ"ת—הנני מנחל פני קסים מומחה ובקי במלאכה זו כאחד הנדולים אשר בארץ ואשר בחו"ל והנני

הרעה, כי לו היה הו א הנשיא והמנהל, אז היה הכל טוב ויפה ומתוקן, בשכחו כי לו היה הוא הנשיא והמנהל, אזי נמצאו אחרים קלעו א ל י ו את החצים שהוא קולע עתה, וחצי „הפרקציה“ של נשיאנו הנוכחי נגד הרצל בשעתו הלא תוכיחנה!.

אין מה לדבר: אין הענין אצלנו „כדבעי למיהוי“, ואולם הקהל שלנו תר לו תמיד את הקלר לא כ„גופא דעובדא“ אלא במלודיוו, והוא שואל לא כ מה האשם אלא כ מי האשם? „אשמים“ ישנם כ"ה תמיד!

\* \*

ובכ"ז, רבותי, אין מה לראג! עד שיסע נשיאנו לאמריקה כדי למלאות בשבילנו את הכיס החדש והגדול, שתפרו בשבילו במלון יו (מתרצי רת הארץ!) ועד שיעשו קמוצים וקצו צים ע"ה הפקידים הקטנים ויפחיתו ממשכרתם „הרחבה“—יש כ"ה פרנסה כריח ושפע למנהלים הנדולים של „הבנק שלנו“.

וכפי ששמעתי ממקור נאמן ולא אכזב פנה המנהל הנדול בתל-אביב אל מנהליו הגדולים בלונדון ובארץ (הכל אצלנו גדולים!) בדרישה להוסיף לו על משכרתו הפעוטה של ק"ל לירות לחדש עד מאתים (בדאי סי שיש לו מנה רוצח מאתים!) חוץ

במלון פלטין מטעם העיר. נתכנסו כל חברי המועצה וישבו על מדין ואחרי שקלא וטריא קצרה נמנו וגמרו לענות לירושלם שמן הראוי ל"א לעשות קבלת פנים בזמן הזה מפני כמה טעמים, והעיקר מפני מצב הרוח וביתוד מפני תאר הכבוד שבו זכה הנשיא את ת"א „קן של אינטריגות“.

עוד טרם הספיקה תשובתם להגיע ירושלימה, נתקבלה ידיעה שנית במלון יו כי כבר נשלחו בשלש מאות הזמנות לת"א (בטרטים מודרניים בירושלם לים ובתוכם גם פקדי הרשות ודבר המלך אין להשיב...)

מובן מאלי, כי בשעת קבלתי הפנים אספו קהל למלא את הכסאות הפנויים של חברי המועצה, בעלי התע"ש, בעלי הבתים שנפקד מקומם אצל השלחו.

\* \*

ולמה אכחד?—דברתי ע"א והמצב עם רואי נגוהות ורואי-נגעים בארצנו ושמעתי את דברי הבקרת על נשיאנו בכל הנוסחאות ואולם, לדעתי, יש בבקרת זו מדה מרובה של פריצות הדעת ושל אותה רוח תזוית של חשד „שהביטה אחרי משה“, של אותה אי-הסבלנות הנותנת בלב כל יחיד את

בסעודה, ואולם אח"כ נודע לי כי אלה הם שלטים של יהודים סת"א, אנשים חשובים ונכבדים וציונים טובים שעלו לארצנו ולא שכחו להביא עמם גם את ש כ ו ת ה מ ט ב ה מהגלות.

עברתי גם בנחלת-בנימין. וראיתי שלט נאה בשם „פיונשרייבער“, כלומר: ס ו פ ר נ א ה. וחשבתני כי בודאי הגיע לת"א סופר חדש ונאה בשביל ה„כתובים“, והנה לא מניה ולא מקי צתיה, זהו יהודי בעל מ כ ב ס ה... הוא אשר אמרתי: היהודים הם מצויינים והלאוי שירבו כמותם בת"א ואילם של ט י ה ס — ריח של „גליבקה וז'קא“ נודח כהם איד אטר אותו היהודי?—האנגלים הם עם נכחד ונעלה אלא ש ה ל ש ו ן שלהם הורגת איתם...)

\* \*

רבש"ע! חרו בעשרים וחמשה גרוש אפשר לכל יהודי להשליך מעליו השם: ל ו ק ש י ן (אטריות) ולצדו מימש על השלט השני כתוב השם: מ י ן ז ל (עכבר) ולא רחוק מהם ישנו שלט שלישי בשם הנברת „לוקשנטוב“ (קדרה של אטריות).

מתחילה חשבתני כי נפתח כאן מטבח של אטריות ברחוב אלנבי, מחמת שזחו מאכל חביב על אחב"י וחצי טערתו רק על העכבר—שכא להשתתף

„הסיד“ ואיני זקוק ל„רבי“ ואין חלקי חלילה עם ה„סנובים“ שלנו לא בענג שבת„ ולא ב„שמחת תורה“. והעיקר שאין „רבי“ אחד אוהב „רבי“ אחר. לא זכיתי לשמוע את דרשתו היפה של משוררנו הנדול ואולם תלמידי ספרו לי כי בבוא החלוצים לביתו שאל: — „מי אתם?“ — „יהודים אנחנו!“ — „מה אתם רוצים?“ — „לשמע דבור מעודך!“ — היתה התשובה.

אמר המשורר מה שאמר, נשמעו בחיאות כפים והחבריא חזרה ושרה: „לא אכלנו ולא שתינו!“ עד עלות עמוד השחר ועד בכלל...)

\* \*

אגב, בעברי ברחוב אלנבי עם פתיחת רחוב הם נמשכו עיני אל שני שלטים קטנים ויפים, על האחד כתוב השם: ל ו ק ש י ן (אטריות) ולצדו מימש על השלט השני כתוב השם: מ י ן ז ל (עכבר) ולא רחוק מהם ישנו שלט שלישי בשם הנברת „לוקשנטוב“ (קדרה של אטריות).

מתחילה חשבתני כי נפתח כאן מטבח של אטריות ברחוב אלנבי, מחמת שזחו מאכל חביב על אחב"י וחצי טערתו רק על העכבר—שכא להשתתף

ה ש נ י... והנה בשעת הדוח והתלהבות גדולה ברקודים עברו שני יהודים בעלי קפוטות וזקנים ואוהזים את בניהם הקטנים בידיהם הפשה ה„חבריא“, אחד משניהם, הכניסוהו בעל כרחו לתוך המעגל ויחד רקדו „רונדה“ (בלא חלוצקים!) ושרו: „עם ישראל חי!“ שולי הקפוטה נתכדדו ועטפו את שוקי החלוצים הערומים, הזקן נתרהב ונתפיש לצרדין, ה„דגיטלוח“ שלו נטה אף הוא ש מ א ל ה, ולמנו אכחד?—היהודי החסיד שלנו רקד יותר טוב מכלם.

בשנכר הרקוד ונחלץ מידי החד לוצים התנצל לפני חברו ואמר: „מה לעשות? הן שמחת-תורה חיום... והרי הם גם כן יהודים!“...)

שעה ארוכה עמדתי והסתכלתי לשמחת תורה זו בל א ש ג ח ה בבחינת „הולייקבען“, סכבתי כינופויא לכנופיא: — „אל יבנה הגלילה!“ ואחרים רוקדים ושרים בעקשנות: „לא נוזו מכאן!“ לא נוזו מכאן! „לא עד שהגיעה שעה טאוהרת ונשמעה קול שירה עגומה: „לא אכלנו ולא שתינו!“ והרגלים מתרוכמות מאליהן עד שחגיגה החבורה ל—ביאליק!

וטודה אני וכתודה לפניכם, רבותי, שלא הלכתי אחריהם, לא חלתי לה סתמת מה, אלא פשוט שאיני